

N:o 10.

Ank. till Riksd. Kansli den 2 Mars 1870, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande (N:o 1), i anledning af motioner om ändring i Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862, angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster.

I förestående ämne hafva inom Andra Kammaren motioner blifvit väckta af Herr *L. Öhlin* (N:o 67), af Herr *C. I. Bengtsson* (N:o 72) och af Herr *B. Bengtsson* (N:o 159), hvilka samtliga motioner blifvit till Utskottet remitterade.

Af dessa motioner åsyftar den sistnämnda ändring af 9 § 2 mom. af omförmälda Kongl. Förordning, hvaremot de två öfriga afse ändringar eller tillägg i § 11 af samma Förordning.

Under omförmälände, bland annat, af Kongl. Brevet den 14 Februari 1868, hvarigenom blifvit stadgadt att lönetillgångar, som under pågående lönereglering för presterskapet i riket blifvit eller blifva från vissa presterliga beställningar skiljda, men icke indragna till statsverket, skola, intill dess Kongl. Maj:t om nämnde medels användande vidare beslutar, af Statskontoret förvaltas och under benämning »presterskapets löneregleringsfond» för hvarje län särskildt bokföras samt utan sammanblandning med statsmedel behandlas — har motionären föreslagit, att Riksdagen för sin del ville besluta eller hos Kongl. Maj:t göra framställning om den ändring uti ifrågavarande Kongl. Förordning, att 9 § 2 mom. erhöille följande lydelse:

«De inkomster åter, som grunda sig på statsanslag i kontanta penningar, eller förläningsspanmål, må, i den ordning här nedan stadgas, i händelse af befogenhet, från en till annan församling öfverflyttas eller alldeles indragas, det sednare dock endast i de fall att de icke äro presterskapet för all framtid tillförsäkrade».

Uti Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862 hafva mom. 1 och 2 af § 9 följande lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1870. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 3 Häft.

Mom. 1. Afgifter, som af en församling till dess presterskap utgöras, må ej till aflönande af annan församlings prest användas; icke heller inkomster, hvilka tillkomma presterskapet antingen till följd af bidrag utaf församlingen gemensamt, såsom då, till löneförbättring för presterskapet, hemman och lägenheter blifvit inköpta och andra fördelar anskaffade, eller ock från enskilda personers för samma ändamål gjorda anslag och donationer.

Mom. 2. De inkomster åter, som grunda sig på statsanslag i kontanta penningar, kronotionde och hemmansräntor eller på arrenden för de af Kronan upplåtna stom-, annex- och mensal-hemman och lägenheter, som icke äro bostadsboställen, må, i den ordning här nedan stadgas, i händelse af befogenhet, från en till annan församling öfverflyttas eller alldeles indragas, det sednare dock endast i de fall, att de icke äro presterskapet för all framtid tillförsäkrade.

Af dessa stadganden torde, i strid mot hvad motionären synes antagit, klart följa att hemman och lägenheter, som blifvit af viss församling till löneförbättring åt dess presterskap inköpta eller af enskilda personer för samma ändamål donerade, icke kunna från samma församling till annan öfverflyttas, ej heller indragas. Innehar deremot någon församling af Kronan upplåtna stom-, annex- eller mensal-hemman, som icke äro bostadsboställen, och icke behöfvas för aflönande af församlingens presterskap, då kunna de till annan församling, som behöfver bidrag för sitt presterskaps underhåll, öfverflyttas eller ock alldeles indragas. Detta sednare får dock ej ske, om de äro presterskapet för all framtid tillförsäkrade, utan i detta fall skall, derest de icke till annan församling öfverflyttas, afkastningen ingå till den genom förenämnde Kongl. Bref af den 14 Februari 1868 upprättade löneregleringsfond.

Då dessa stadganden synas Utskottet på ett med rättvisa och billighet fullt öfverensstämmande sätt iakttaga såväl församlingarnes som presterskapets tillständiga rätt och motionären icke, efter Utskottets mening, anfört något antagligt skäl för den föreslagna ändringen, får Utskottet värdsamt hemställa,

att hvad Herr *B. Bengtsson* i denna del af motionen föreslagit icke må till någon Kammarens åtgärd föranleda.

Samme motionär har vidare föreslagit, att, enär hvarken boställen eller annat bidrag till presterskapets aflöning inköpts eller betalts länsvis, utan alltid för enskild församlings behof, framställning måtte hos Kongl. Maj:t göras derom, att de medel från församling, som kunnat inflyta till presterskapets löneregleringsfond, måtte tillfalla samma församlings boställskassa, om hvars upprättande särskild, till annat Utskotts behandling öfverlemnad motion blifvit af motionären väckt.

Då, enligt hvad ofvan är visadt, sådana fastigheter eller andra för presterskapets aflöning afsedda fördelar, som blifvit för någon församlings räkning inköpta, icke kunna församlingen frantagas och följaktligen ej heller inkomsterna derifrån till löneregleringsfonden disponeras, hemställer Utskottet värdsamt,

att motionärens ifrågavarande framställning måtte af Kammarerna lemnas utan afseende.

I förutnämnda, af Herr *Öhlin* väckta motion föreslås, »på begäran af såväl presterskapet som löngifvarne i motionärens komitentskap», att Riksdagen ville för sin del besluta, att presterskapets löner hädanefter skola debiteras, uppbäras och redovisas af Statens uppbördsmän vid den årliga kronouppbördsstämman, som vanligen hålles i slutet af Januari eller början af Februari, och att i sammanhang härmed § 11 i Kongl. Förordningen af den 11 Juli 1862 måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»Mom. 1. Debitering af församlingens afgifter till presterskapet verkställas på landet af häradsskrifvaren och uppbäres af kronofogden vid den årliga kronouppbördsstämman. För det ökade besvär, som härigenom tillskyndas dessa tjänstemän, ega de påföra och uppbära två procent af det belopp, hvarje löngifvare är skyldig betala«.

»Mom. 2. Inom fjorton dagar efter det uppbördsstämmorna i fögderiet slutat, eger vederbörande presterskap hos kronofogden lyfta hvad som då af deras lön influtit. Återstoden fås, så vida laga hinder icke möter, lyftas den 15 nästföljande Maj«.

Enligt nu gällande bestämmelser i Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862 skall uppbörden af församlingens afgifter till presterskapet verkställas af en eller flere personer, hvilka af församlingen utses och erhålla ersättning; och skall uppbörden af de afgifter, som blifvit bestämda i penningar, verkställas sednast den 1 Oktober, men af de afgifter, hvilka äro bestämda i persedlar att utgå efter medelmarkegång, sednast den 1 Mars.

Vid 1869 års riksdag väcktes motion om ett tillägg till ifrågavarande §, hvarigenom, för den händelse församlingen beslöte att uppdraga uppbörden åt vederbörande uppbördsmän, det skulle åligga dessa att emot stadgad provision detsamma verkställa. Denna motion afstyrktes af det Utskott, till hvars behandling den blifvit öfverlemnad och afslogs af Kammarerna. De af Utskottet för dess afstyrkande anförda skäl voro hufvudsakligen:

att uppbörden af presterskapets löneförmåner vore en angelägenhet, som utan inblandning af Statens tjänstemän lämpligen syntes böra emellan församlingen och dess själasörjare afhandlas;

att genom den föreslagna förändringen icke någon vinst skulle uppkomma för församlingens ledamöter, utan desse fast heldre blifva ytterligare betungade genom att nödgas samtidigt med kronoutskylderna och på en gång utgöra afgälderna både till Kronan och presterskapet;

att detta sednare, långtifrån att beredas någon fördel, endast skulle få erfara olägenhet af att nödgas ytterligare nära ett halft år vänta på väl behöfliga kontanta inkomster; samt

att något allmännare missnöje med bestående förhållanden icke förefunnes.

Dessa skäl ega, efter Utskottets åsigt, full tillämplighet på förevarande, af Herr *Öhlin* väckta förslag. Långt ifrån att någon allmännare missbelåtenhet med

nu gällande stadganden skulle ega rum, har inom Utskottet vitsordats att desamma på skiljda orter utan olägenhet tillämpas. Och skulle sådana förhållanden, som i motionen omförmälas, på någon ort göra en annan ordning önskvärd, lär icke författningen lägga hinder i vägen att den del af presterskapets uppbörd, som bestämmes i persedlar och hvilken utgör den större delen af lönen, kan, efter särskildt aftal emellan församlingen och Kronans uppbördsmän, af desse tillsammans med kronoutskylderna uppbäras.

På dessa grunder får Utskottet vördsamt hemställa,
att Herr *Öhlins* ifrågavarande förslag icke må till någon Kammarens åtgärd föranleda.

För den händelse förutnämnda förslag icke skulle anses antagligt, har Herr *Öhlin* föreslagit, att Riksdagen ville för sin del besluta att 2 mom. i § 11 af Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862 skulle erhålla följande förändrade lydelse:

»Uppbördens af alla afgifter till presterskapet, antingen de blifvit bestämda att utgå i penningar eller persedlar att lösas efter medelmarkegång, verkställas på en gång emellan den 15 och 31 December»; kommande etc. (lika med nuvarande lydelsen).

Till stöd för detta alternativt framställda förslag, har motionären icke anfört något annat skäl än att det »utan tvifvel är fördelaktigare för både löngifvare och löntagare att lönen erlägges på en gång». Det torde dock vara temligen allmänt erkänt att för dem, som skola erlägga en utskyld, det är fördelaktigare att kunna fördela utgiften på flera terminer, än att nödgas på en gång utgöra densamma, och hvad angår löntagarne, hvilka från tjensteårets början den 1 Maj nu få i fulla fem månader vänta att utfå någon del af lönen, lär ett ytterligare uppskof af omkring tre månader svårligen kunna räknas såsom förmån. Utskottet får derföre vördsamt hemställa,

att äfven förevarande förslag måtte af Kammaren lemnas utan afseende.

I motionen N:o 72 har Herr *C. I. Bengtsson* föreslagit att § 11 mom. 1 af Kongl. Förordningen den 11 Juni 1862 skulle erhålla följande lydelse:

»För uppbörden af församlingens afgifter till presterskapet eger den utse en eller flera personer, hvilka, mot två procent ersättning af de uppburna medlen, upptaga och under dess gemensamma ansvar till presterskapet aflemna och redovisa dessa afgifter».

Motionären har grundat sitt förslag på det förhållande att, så vidt han kände, man vid reglering af presterskapets inkomster alldeles icke skulle tagit i beräkning de förluster, kostnader och besvär presterskapet sjelf måst vidkännas i och för uppbörden af sina inkomster efter gamla aflöningsättet.

Vid 1867 års riksdag väcktes enahanda förslag. Det afstyrktes af vederbörande Utskott, hvars yttrande af Kammaren återremitterades, hvarefter Utskottet

föreslog att ersättningen skulle bestämmas till en procent. Vid förnyad behandling antog emellertid Andra Kammaren motionärens förslag, hvilket deremot af Första Kammaren förkastades.

Det torde vara känt att på flera orter presterskapet icke i och för upp-
börden af sina inkomster efter förra löningssättet haft att vidkännas några dem
åliggande kostnader och besvär. Till dylika kan nemligen ej hänföras den gäst-
frihet löntagarne plägat vid uppördstillfällen utöfva mot löngifvare. Dessutom har
inom Utskottet blifvit upplyst att, der presterskapet verkligen haft kostnader för
uppbörden af sina inkomster, sådant vid åtskilliga lönerogleringar blifvit taget i
beräkning. Ett stadgande, sådant motionären föreslagit, hvarigenom en viss be-
stämd andel skulle afdragas från de presterskapet genom de nya regleringarne till-
delta inkomster, skulle därför komma att drabba ganska orättvist alla dem, hvil-
ka antingen icke haft sådana utgifter, som i motionen omförmälas; eller ock redan
för dem vidkänts afdrag. Att åter nu, sedan lönerogleringarne inom rikets samt-
liga pastorat snart äro efter de nya grunderna uppgjorda och till mer än tre
fjerdedelar af antalet jemväl af Kongl. Maj:t fastställda, underkasta desamma en ny
granskning för att tillse och pröfva om afdrag i förevarande hänseende bör ske
eller icke, dertill torde saken vara af alltför ringa vikt i förhållande till de svårig-
heter som möta. Utskottet anser sig därför böra värdsamt hemställa,
att motionen icke må till någon Kammarens åtgärd föränleda.

Stockholm den 1 Mars 1870.

På Utskottets vägnar:

A. W. Dufva.